

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2024
Hetkel kehtiv
RT I, 06.07.2023, 70

Püeiasustusega väikesaarte seadus

Vastu võetud 11.02.2003
[RT I 2003, 23, 141](#)
jõustumine 01.01.2004

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
22.02.2007	RT I 2007, 25, 133	01.01.2008
20.05.2010	RT I 2010, 29, 151	20.06.2010
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused alates 2014. aasta 1. juulil jõus olevast redaktsioonist.
11.06.2015	RT I, 30.06.2015, 4	01.09.2015, osaliselt 01.07.2015
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
06.12.2017	RT I, 20.12.2017, 1	30.12.2017, osaliselt 01.01.2018
25.11.2020	RT I, 10.12.2020, 1	01.01.2021
20.06.2023	RT I, 30.06.2023, 1	01.07.2023; Vabariigi Valitsuse seaduse § 105.19 lõike 6 alusel asendatud sõna „Keskkonnaministeerium” sõnaga „Kliimaministeerium” vastavas käändes
20.06.2023	RT I, 06.07.2023, 6	01.01.2024

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse toimimisala

Käesolev seadus sätestab erisused, mis tulenevad püeiasustusega väikesaarte saareliste tingimuste eripärast ning ei ole sätestatud teiste seadustega.

§ 2. Seaduses kasutatavad mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) saarvald – püeiasustusega väikesaart või saarterühma tervikuna haldav vald; [\[RT I 2007, 25, 133- jõust. 01.01.2008\]](#)
- 2) saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksus – saarvaldade hulka mittekuuluv kohaliku omavalitsuse üksus, mille koosseisus on püeiasustusega väikesaari; [\[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017\]](#)
- 3) püeiasustusega väikesaar (edaspidi *väikesaar*) – alla 100 km² suurune saar, kus elab vähemalt viis elanikku; [\[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017\]](#)
- 4) suursaared – Saaremaa, Hiiumaa ja Muhu.
- 5) püeiasustus – alaliselt ja peamiselt väikesaarel elamine; [\[RT I 2007, 25, 133- jõust. 01.01.2008\]](#)
- 6) püsielanik – isik, kes alaliselt ja peamiselt elab väikesaarel ja kelle elukoha andmed on kantud rahvastikuregistrisse väikesaarel asuva asustatuse täpsusega.

§ 2¹. Väikesaarte nimistu

(1) Väikesaarte nimistusse (edaspidi *nimistu*) kantakse väikesaared, millel elas eelneval kalendriaastal rahvastikuregistri andmetel püsivalt kokku vähemalt viis isikut. Väikesaare vastavust käesolevas lõikes nimetatud kriteeriumile kontrollitakse iga kalendrikuu esimese kuupäeva seisuga.

(2) Kui nimistusse kuuluv väikesaar ei vasta kalendriaastal vähemalt kuue kuu jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule, arvatakse ta nimistust välja.

(3) Nimistu kehtestab **Vabariigi Valitsus**määrusega.

(4) Vabariigi Valitsus kehtestab käesoleva paragrahvi lõigete 1 ja 2 alusel tehtud nimistu muudatused hiljemalt 1. veebruaril.

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 3. Riigi ja kohalike omavalitsuste eesmärgid

Riigi ja kohalike omavalitsuste eesmärgid püasiasustusega väikesaarte haldamisel on:

- 1) püasiasustuse taastamine, säilitamine ja arengusuutlikkuse toetamine;
- 2) omavalitsusliku suutlikkuse toetamine ja osalusdemokraatia suurendamine;
- 3) püsielanikele töökohtade ja toimetulekuvõimaluste loomine ning ettevõtluse toetamine;
- 4) esmatähtsate avalike teenuste (politsei- ja päästeasutused, joogivesi, post- ja elektronside, elektrivarustus, transpordiühendus, alus-, põhi- ja keskkharidus, sotsiaalabi) kättesaadavuse tagamine;

[RT I 2010, 29, 151- jõust. 20.06.2010]

- 5) saarte elulaadi omapära ja rahvakultuuri järjepidevuse säilitamine;
- 6) väikesaartele iseloomuliku maastikuilme ja looduskeskkonna säilitamine ja kaitsmine;
- 7) püsielanike tegevuse ja huvide sidumine territoriaalmerere ja riigipiiri kaitse ning keskkonnahoiu riiklike vajadustega.

[RT I 2007, 25, 133- jõust. 01.01.2008]

§ 4. Väikesaarte komisjon

(1) Väikesaarte arenguga seonduvate küsimuste arutamiseks ja Vabariigi Valitsuse nõustamiseks väikesaartele suunatud regionaalpoliitika küsimustes moodustatakse väikesaarte komisjon (edaspidi *komisjon*).

(2) Komisjoni pädevuses on:

- 1) seisukoha esitamine Vabariigi Valitsusele väikesaarte arengut mõjutavate programmide ja arengukavade kohta;
- 2) ettepanekute esitamine Vabariigi Valitsusele ja ministriumidele väikesaartele suunatud riiklike programmide algatamiseks ja finantseerimiseks;
- 3) seisukoha esitamine Vabariigi Valitsusele riigieelarve eelnõu kohta, lähtudes selle võimalikust mõjust väikesaarte arengule;
- 4) ettepanekute esitamine Vabariigi Valitsusele seoses püasiasustuse taastamisega väikesaartel;

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

(5) ettepanekute esitamine Vabariigi Valitsusele väikesaarte liikluse ühenduste ning nendega seotud sadamate ja sadamarajatiste määramiseks;

[RT I, 30.06.2023, 1- jõust. 01.07.2023]

- 6) riiklike investeeringute taotlemise koordineerimine väikesaartel;
- 7) ettepanekute esitamine avaliku sektori töökohtade loomiseks väikesaartel;
- 8) soovitude andmine väikesaartel tekkivate probleemide lahendamiseks ja vahendamine konfliktolukordades;
- 9) muude põhimäärusega talle pandud ülesannete täitmine.

[RT I, 30.06.2023, 1- jõust. 01.07.2023]

(3) Komisjoni koosseisu kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega. Komisjoni koosseisu nimetatakse vähemalt üks esindaja iga väikesaarte nimistusse kantud saare kohta.

(4) Komisjoni esimees on regionaalpoliitika eest vastutav minister. Komisjon valib oma liikmete hulgast aseesimehe, kes asendab esimeest tema äraolekul. Komisjoni tehnilise teenindamise tagab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

(5) Komisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt pool komisjoni koosseisust. Komisjon esitab oma ettepanekud ja seisukohad Vabariigi Valitsusele komisjoni esimehe kaudu.

(6) Komisjon tegutseb põhimääruse alusel, mille kinnitab **Vabariigi Valitsus**.

2. peatükk

OMAVALITSUSKORRALDUSE ERISUSED

§ 5. Üldkogu

(1) Üldkogu pädevuses on kooskõlastuse andmine väikesaare arengukavale, üldplaneeringule, maakasutuse üldistele põhimõtetele, transpordiühenduse arendamisele mandri või lähima suursaarega, üldkogu reglemendile ja saarevanema valimise korrale, samuti teistele saarvalla või saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksuse põhimääruses sätestatud küsimustele.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

(1¹) Saarvaldades ei ole üldkogu kokkukutsumine kohustuslik.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

(2) Üldkogule kutsutakse ja üldkogul omavad hääleõigust kõik vähemalt 15-aastased väikesaare püsielanikud.

(3) Esimese üldkogu kutsub kokku volikogu.

(4) Üldkogu toimub vähemalt üks kord aastas.

(5) Üldkogu on otsustusvõimeline, kui sellest võtavad osa vähemalt pooled väikesaare hääleõiguslikud püsielanikud.

(6) Saarvallaks mitteoleva väikesaare üldkogu valib saarevanema. Saarevanem osaleb volikogu istungitel sõnaõigusega.

(7) Üldkogu reglement ja saarevanema valimise kord sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse põhimääruses.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

§ 6. Osavalla ja linnaosa moodustamine

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

(1) Osavalla või linnaosa moodustamise ettepaneku tegemiseks on vajalik vähemalt poolte väikesaare hääleõiguslike püsielanike sooviavaldus.

(2) Osavalla või linnaosa moodustamise taotlus esitatakse ning moodustamine otsustatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses sätestatud korras. Vajaduse korral korraldab volikogu selles küsimuses elanike küsitluse või kutsub kokku üldkogu.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

§ 6¹. Erisused väikesaarel ühel aadressil elavate elanike korral

(1) Kui väikesaare elanikud elavad rahvastikuregistri andmetel ühel aadressil, siis ei kohaldata käesoleva seaduse §-e 5 ja 6.

(2) Kui väikesaare elanikud elavad ühel aadressil, kaasatakse nad väikesaart puudutavate küsimuste lahendamisse ja antakse võimalus arvamus avaldamiseks.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 7. Väikesaare arengu kavandamine saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksuses

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1) Saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksus kavandab käesoleva seaduse §-s 3 nimetatud eesmärkide saavutamiseks väikesaare või saarterühma arengu kas:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavas, milles nähakse ette väikesaare või väikesaarte kohta eraldi hetkeolukorra analüüs, strateegilised eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks, või
- 2) väikesaare või väikesaarte arengukavas.

(2) Saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksus esitab kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 29 lõikes 3 nimetatud tegevusaruandes ülevaate arengukavas või muudes arengudokumentides aruandeaastaks kavandatud väikesaare või saarterühma arengueesmärkide täitmisest ja tegevuste elluviimisest.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

3. peatükk

TEENUSED JA INFRASTRUKTUUR

§ 8. Transporditeenused

(1) Transporditeenus käesoleva seaduse mõistes on ühendus erinevat liiki transpordivahenditega väikesaare ja mandri või suursaare vahel.

(2) Transporditeenust korraldatakse ühistranspordiseaduses sätestatud korras, lähtudes väikesaare püsielanike liikumisvajadusest.

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

(3) Transpordiamet korraldab jääteede rajamise vastavalt ehitusseadustiku § 92 lõike 10 ja liiklusseaduse § 65 lõike 15¹ alusel kehtestatud nõuetele.

[RT I, 10.12.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

§ 9. Sadamad ja veeteed

[Kehtetu -RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

§ 10. Sideteenused ja elektrienergiaga varustamine

(1) Väikesaarel peab ööpäevaringselt olema elanike avalikus kasutuses avariiside, et telefoniühenduse katkemise korral edastada elutähtsaid teateid.

(2) Riik peab tagama väikesaare varustamise elektrienergiaga. Asustuse eriseloost tulenevad lisakulutused kompenseeritakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras.

§ 11. Politsei- ja päästeasutuste tegevuse koordineerimine

Väikesaare politsei- ja päästeasutuste tegevuskava koostamisel kuulatakse ära väikesaare üldkogu arvamus.

[RT I 2010, 29, 151- jõust. 20.06.2010]

§ 11¹. Saarevaht

Väikesaarel looduskaitseaduse, muinsuskaitseaduse, jäätmeseaduse ja teiste seaduste ning kohaliku omavalitsuse üksuse õigusaktide täitmise tagamiseks ja nimetatud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumisest teavitamiseks võib kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu moodustada saarevahti ametikoha.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 12. Püüasustusega väikesaarte rahastamise erisus

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1) Püüasustusega väikesaarte saarelisusest tingitud täiendav arvestuslik kuluvajadus võetakse arvesse riigieelarve seaduse § 47 lõikes 2 nimetatud tasandusfondi valemis kohaliku omavalitsuse üksuse tulusid mitte arvestades.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksusele arvestatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud täiendav kuluvajadus väikesaare nimistusse arvamise aastale järgnevat eelarveaastast.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksusele käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud täiendava kuluvajaduse arvestamine lõpetatakse väikesaare nimistust väljaarvamisele järgnevat eelarveaastast.

[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018; § 12 lõikeid 2 ja 3 rakendatakse esmakordselt 2019. aastal kinnitatava väikesaarte nimistu suhtes.]

4. peatükk MAJANDUS JA LOODUSHOID

§ 13. Majandustegevuse toetamine saartel

Riigi regionaalse arengu programmides tuleb ette näha vahendid majandustegevuse toetamiseks väikesaartel riiklike sihtotstarbeliste investeeringute, laenusoodustuste ja laenude garanteerimise kaudu.

§ 14. Loodushoid

(1) Riik toetab väikesaarte looduskeskkonna ja maastikuilme taastamisele, säilitamisele ja parandamisele suunatud tegevust riigieelarvest selleks ettenähtud programmide kaudu.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmiseks korraldab tegevuskava koostamist, selles vajaduse korral muudatuste tegemist ja selle elluviimist Kliimaministeerium.

[RT I, 30.06.2023, 1- jõust. 01.07.2023]

§ 14¹. Kinnisasja ostueesõigus

(1) Saarvallal või saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksusel on väikesaarel asuva kinnisasja ostueesõigus.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 30.12.2017]

(2) Kohalikul omavalitsusel ei ole ostueesõigust, kui asi võõrandatakse abikaasale, registreeritud elukaaslasele, alanejale sugulasele või vanemale, samuti vennale, õele ja nende alanejatele sugulastele.
[RT I, 06.07.2023, 6- jõust. 01.01.2024]

(3) Kohaliku omavalitsuse ühepoolse lihtkirjaliku avalduse alusel kantakse kinnistusraamatusse märkus selle kohta, et kinnistu on koormatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ostueesõigusega. Avalduses ja märkuse kandes tuleb viidata käesolevale paragrahvile.

(4) Kui kinnistusraamatu kandest nähtub, et kinnisasi on koormatud ostueesõigusega käesoleva paragrahvi tähenduses, saadab notar poolte kulul viie tööpäeva jooksul pärast võõrandamislepingu tõestamist lepingu koopia ostueesõiguse teostamiseks võõrandatava kinnisasja asukohajärgsele kohalikule omavalitsusele.
[RT I 2007, 25, 133- jõust. 01.01.2008]

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 14². Käesoleva seaduse §-de 2¹ ja 12 rakendamise erisus 2018. aastal [RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1) 2018. aastal kinnitatavasse väikesaarte nimistusse arvatakse lisaks käesoleva seaduse §-s 2¹ sätestatud tingimustele vastavatele väikesaartele ka kõik käesoleva seaduse kuni 2018. aasta 1. jaanuarini kehtinud redaktsiooni § 2 punktis 3 nimetatud väikesaared. Alates 2019. aastast kinnitatakse nimistusse vaid käesoleva seaduse §-s 2¹ sätestatud tingimustele vastavad väikesaared.

(2) Käesoleva seaduse § 12 lõikeid 2 ja 3 rakendatakse esmakordselt 2019. aastal kinnitatava väikesaarte nimistu suhtes.
[RT I, 20.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 15. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 16. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2004. aasta 1. jaanuaril.